

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2018. február 27.*

„Előzetes döntéshozatal – Az Európai Közösség és a Marokkói Királyság között létrejött halászati partnerségi megállapodás – A megállapodás szerinti halászati lehetőségek megállapításáról szóló jegyzőkönyv – A megállapodás és a jegyzőkönyv megkötéséről szóló aktusok – A jegyzőkönyvben megállapított halászati lehetőségeket a tagállamok között felosztó rendeletek – Bírósági hatáskör – Értelmezés – Érvényesség az EUSZ 3. cikk (5) bekezdése és a nemzetközi jog szempontjából – Az említett megállapodásnak és jegyzőkönyvnek Nyugat-Szahara területére és a szomszédos vizekre történő alkalmazhatósága”

A C-266/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], Queen’s Bench kollégium [közigazgatási bíróság], Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2016. május 13-án érkezett, 2016. április 27-i határozatával terjesztett elő

a **Western Sahara Campaign UK** kérelme alapján

The Queen

és

a **Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs,**

a **Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs**

között,

a **Confédération marocaine de l’agriculture et du développement rural (Comader)**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, J. Malenovský (előadó), C.G. Fernlund és C. Vajda tanácselnökök, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

* Az eljárás nyelve: angol.

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. szeptember 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Western Sahara Campaign UK képviselőjében K. Beal QC, C. McCarthy barrister és R. Curling solicitor,
- a Confédération marocaine de l'agriculture et du développement (Comader) képviselőjében J.-F. Bellis, R. Hicheri és M. Struys avocats, valamint R. Penfold solicitor,
- a spanyol kormány képviselőjében M. A. Sampol Pucurull, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőjében F. Alabrune, D. Colas, B. Fodda, S. Horrenberger és L. Legrand, meghatalmazotti minőségben,
- a portugál kormány képviselőjében M. Figueiredo és L. Inez Fernandes, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében A. de Elera-San Miguel Hurtado és A. Westerhof Löfflerová, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében A. Bouquet, F. Castillo de la Torre, E. Paasivirta és B. Eggers, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2018. január 10-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Közösség és Marokkói Királyság között létrejött halászati partnerségi megállapodás megkötéséről szóló, 2006. május 22-i 764/2006/EK tanácsi rendelettel (HL 2006. L 141., 1. o.), az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti halászati partnerségi megállapodással előírt halászati lehetőségek és pénzügyi hozzájárulás megállapításáról szóló, az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti jegyzőkönyv megkötéséről [helyesen: az Európai Unió nevében történő megkötéséről] szóló, 2013. december 16-i 2013/785/EU tanácsi határozattal (HL 2013. L 349., 1. o.) és az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti halászati partnerségi megállapodással előírt halászati lehetőségek és pénzügyi hozzájárulás megállapításáról szóló, az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti jegyzőkönyv szerinti halászati lehetőségek elosztásáról szóló, 2013. november 15-i 1270/2013/EU tanácsi rendelettel (HL 2013. L 328., 40. o.) jóváhagyott és végrehajtott, az Európai Közösség és a Marokkói Királyság között létrejött halászati partnerségi megállapodás (HL 2006. L 141., 4. o.; a továbbiakban: partnerségi megállapodás) érvényességére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Western Sahara Campaign UK, illetve egyrészt a Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (adó- és vámhatóság, Egyesült Királyság), és másrészt a Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs (környezetvédelmi, élelmiszer- és vidékügyi miniszter, Egyesült Királyság) között az Európai Unió és a Marokkói Királyság között létrejött nemzetközi megállapodások és az azokhoz kapcsolódó másodlagos jogi aktusok említett hatóság és miniszter általi végrehajtása tárgyában folyamatban lévő két jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

Az Egyesült Nemzetek Alapokmánya

- 3 Az Egyesült Nemzetek San Franciscóban 1945. június 26-án aláírt Alapokmányának (kihirdette: az 1956. évi I. törvény) 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az Egyesült Nemzetek célja, hogy:

[...]

2. a nemzetek között a népeket megillető egyenjogúság és önrendelkezési jog elvének tiszteletben tartásán alapuló baráti kapcsolatokat fejlessze [...]

[...]”

- 4 Ezen Alapokmánynak „Az önkormányzattal nem rendelkező területekre vonatkozó nyilatkozat” című XI. fejezete tartalmazza az Alapokmány 73. cikkét, amelynek értelmében:

„Az Egyesült Nemzeteknek azok a tagjai, amelyek olyan területek igazgatásáért vállalták vagy készek vállalni a felelősséget, amely területek népei az önkormányzat teljes mértékét még nem érték el, elismerik e területek lakossága érdekei elsőbbségének alapelvét. Magasztos megbízatásnak tekintik azt a kötelességüket, hogy a nemzetközi békének és biztonságnak a jelen alapokmánnyal létesített rendje keretében e területek lakosságának jólétét tőlük telhetőleg előmozdítsák [...]

[...]”

A tengerjogi egyezmény

- 5 Az Egyesült Nemzetek Montego Bay-ben 1982. december 10-én aláírt Tengerjogi Egyezménye (*Recueil des traités des Nations unies*, 1833., 1834. és 1835. kötet, 3. o.; a továbbiakban: tengerjogi egyezmény) 1994. november 16-án lépett hatályba. Megkötését az Európai Közösség nevében az 1998. március 23-i 98/392/EK tanácsi határozat (HL 1998. L 179., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 3. kötet, 260. o.) hagyta jóvá.

- 6 A tengerjogi egyezménynek „A parti tenger és a csatlakozó övezet” című II. része tartalmazza többek között ezen egyezménynek „A parti tenger, a felette lévő légtér, a tengerfenék és az altalaj jogállása” című 2. cikkét, amelynek (1) és (3) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) A parti állam szuverenitása szárazföldi területén és belvizein, valamint szigetcsoportból álló állam esetén a szigetek közötti vizeken túl kiterjed a parti tengerként megjelölt szomszédos tengersávrá.

[...]

(3) A parti tenger feletti szuverenitást ezen egyezménynek és a nemzetközi jog más szabályainak megfelelően kell gyakorolni.”

- 7 Ezen egyezménynek „A kizárólagos gazdasági övezet” című V. része tartalmazza többek között az egyezmény 55. és 56. cikkét.

- 8 Az említett egyezménynek „A kizárólagos gazdasági övezet különleges jogi rendszere” című 55. cikke értelmében „[a] kizárólagos gazdasági övezet a parti tengeren túl lévő és azzal szomszédos terület, amelyre az e részben megállapított olyan különleges jogi rendszer vonatkozik, amely szerint a parti állam jogait és joghatóságát, továbbá más államok jogait és szabadságait ezen egyezmény vonatkozó rendelkezései szabályozzák.”
- 9 Ugyanezen egyezménynek „A parti állam jogai, joghatósága és kötelezettségei a kizárólagos gazdasági övezetben” című 56. cikke a következőket mondja ki az (1) bekezdésében:

„A kizárólagos gazdasági övezetben a parti államnak:

- a) szuverén jogai vannak a tengerfenék feletti vízréteg, a tengerfenék és az altalaj akár élő, akár élettelen természeti erőforrásainak felkutatása, kiaknázása, megóvása és kezelése céljából, és az övezet gazdasági kiaknázására és felkutatására irányuló egyéb tevékenységek [...] tekintetében;
- b) ezen egyezmény vonatkozó rendelkezései szerint joghatósága van a következők tekintetében:
- [...]
- ii) tengeri tudományos kutatás;
- [...]
- c) ezen egyezmény szerinti egyéb jogai és kötelezettségei vannak.”

A szerződések jogáról szóló bécsi egyezmény

- 10 A szerződések jogáról szóló bécsi egyezményt 1969. május 23-án kötötték Bécsben (*Recueil des traités des Nations unies*, 1155. kötet, 331. o., a továbbiakban: a szerződések jogáról szóló bécsi egyezmény; kihirdette: 1987. évi 12. törvényerejű rendelet).
- 11 Ezen egyezménynek „Az egyezmény hatályán kívül eső nemzetközi megállapodások” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az a tény, hogy az egyezmény hatálya nem terjed ki az államok és a nemzetközi jog más alanyai közötti, vagy a nemzetközi jog ezen más alanyai közötti, illetve a nem írásos formában kötött nemzetközi megállapodásokra, nem érinti:

[...]

- b) az egyezményben foglalt minden olyan szabálynak ezekre történő alkalmazását, amelyeknek a nemzetközi jog alapján az egyezménytől függetlenül alávetettek;

[...]”

- 12 Az említett egyezménynek „Az értelmezés általános szabályai” című 31. cikke értelmében:

„(1) A szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint, valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni.

(2) A szerződés értelmezése céljából a szerződésnek a bevezető részt és a mellékleteit is magában foglaló szövegén túl a szövegösszefüggésbe tartozónak kell tekinteni:

- a) bármely, a szerződéssel összefüggő olyan megállapodást, amely valamennyi részes fél között a szerződés megkötésével kapcsolatban jött létre;
- b) bármely okmányt, amelyet egy vagy több részes fél készített a szerződés megkötésével kapcsolatban, és amelyet a többi részes fél a szerződésre vonatkozó okmánynak ismer el.

(3) A szövegösszefüggés mellett figyelembe kell venni:

- a) a részes felek között a szerződés értelmezésére vagy rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozóan létrejött bármely utólagos megállapodást;
- b) a szerződés alkalmazása során utólag kialakult olyan gyakorlatot, amely a szerződés értelmezését illetően a részes felek megegyezését jelenti;
- c) a nemzetközi jognak a részes felek viszonyában alkalmazható bármely idevonatkozó szabályát.

(4) Valamely kifejezésnek különleges értelmet kell adni, ha megállapítható, hogy a részes feleknek ez volt a szándékuk.”

- 13 Ugyanezen egyezménynek a „Harmadik államra vonatkozó általános szabály” című 34. cikke szerint „[a] szerződés harmadik állam számára – annak beleegyezése nélkül – sem kötelezettségeket, sem jogokat nem hoz létre.”

Az uniós jog

A társulási megállapodás

- 14 Az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, és másrészt a Marokkói Királyság közötti társulást létrehozó euro-mediterrán megállapodást (HL 2000. L 70., 2. o.; a továbbiakban: társulási megállapodás) Brüsszelben, 1996. február 26-án írták alá, és azt az Európai Közösségek nevében a 2000. január 24-i 2000/204/EK, ESZAK tanácsi és bizottsági határozat (HL 2000. L 70., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 175. o.) hagyta jóvá. A társulási megállapodás a 96. cikkével összhangban 2000. március 1-jén lépett hatályba, amint az az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* közzétett tájékoztatásból (HL 2000. L 70., 228. o.) kitűnik.
- 15 E megállapodás „Intézményi, általános és záró rendelkezések” megnevezésű VIII. címe tartalmazza többek között e megállapodás 94. cikkét, amelynek értelmében „[e] megállapodást egyrésztől azokon a területeken kell alkalmazni, amelyeken az Európai Közösséget és az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződések alkalmazandók, az e szerződésekben meghatározott feltételekkel, és másrésztől a Marokkói Királyság területén” [nem hivatalos fordítás].

A partnerségi megállapodás

- 16 A partnerségi megállapodás a 17. cikkével összhangban 2007. február 28-án lépett hatályba, amint az az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétett tájékoztatásból (HL 2007. L 78., 31. o.) kitűnik.
- 17 Amint az a preambulumból, valamint az 1. és 3. cikkéből kitűnik, e megállapodás fokozni kívánja az Unió és a Marokkói Királyság közötti – különösen a társulási megállapodás keretében létrejött – együttműködési kapcsolatokat egy olyan halászati partnerség létrehozásával, amely előmozdítja a

felelősségteljes halászatot a marokkói halászati térségekben, továbbá hatékonyan végrehajtja a marokkói halászati politikát. E célból a partnerségi megállapodás megállapítja többek között a felek közötti gazdasági, pénzügyi, műszaki és tudományos együttműködésre vonatkozó szabályokat, a tagállamok lobogója alatt hajózó hajók marokkói halászati térségekbe történő bejutására irányadó feltételeket, valamint e térségekben a halászati tevékenységek ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseket.

- 18 Ennek keretében a partnerségi megállapodásnak „[Az uniós] hajók hozzáférése a marokkói halászati övezetekben lévő halászterületekhez” című 5. cikkéből, és konkrétabban e cikk (1) és (4) bekezdéséből, valamint e megállapodásnak „A halászat gyakorlásának feltételei” című 6. cikkéből, és különösen e cikk (1) bekezdéséből kitűnik, hogy a Marokkói Királyság vállalta, hogy „e megállapodással – beleértve annak jegyzőkönyvét és mellékletét – összhangban a halászati övezeteiben engedélyezi a[z uniós] hajók számára halászati tevékenységek folytatását”, feltéve hogy e hajók rendelkeznek az uniós hatóságok kérelmére ezen harmadik állam hatóságai által kiállított halászati engedéllyel. Az Unió a maga részéről vállalta, hogy „megtesz minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy hajói betartsák [az említett] megállapodás rendelkezéseit a Marokkó[i Királyság] joghatósága alá tartozó vizeken folytatott halászat tekintetében irányadó jogszabályoknak és [a] Tengerjogi Megállapodás[nak] megfelelően”.
- 19 A partnerségi megállapodásnak „A megállapodás hatálya alá tartozó földrajzi terület” című 11. cikke úgy rendelkezik, hogy a Marokkói Királyság tekintetében e megállapodás „Marokkó területén, a joghatósága alá tartozó vizeken” alkalmazandó. Egyébiránt e megállapodásnak a „Fogalommeghatározások” című 2. cikke az a) pontjában kifejti, hogy a „marokkói halászati övezet” fogalma e megállapodás, valamint az azt kísérő jegyzőkönyv és e jegyzőkönyv melléklete alkalmazásában „a Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizek[ként]” értendő.
- 20 A partnerségi megállapodás 16. cikkének előírása szerint a megállapodást kísérő jegyzőkönyv – az e jegyzőkönyvhöz csatolt melléklethez és függelékekhez hasonlóan – e megállapodás elválaszthatatlan részét képezi.

A 2013. évi jegyzőkönyv

- 21 A partnerségi megállapodást az 5. cikke szerinti halászati lehetőségek négyéves időszakra való megállapítása céljából eredetileg egy jegyzőkönyv kísérte (a továbbiakban: eredeti jegyzőkönyv).
- 22 Ezen eredeti jegyzőkönyvet egy másik jegyzőkönyv váltotta fel, amely utóbbinak a helyébe 2013-ban az Európai Unió és a Marokkói Királyság között az Európai Unió és a Marokkói Királyság között létrejött halászati partnerségi megállapodással előírt halászati lehetőségek és pénzügyi hozzájárulás megállapításáról szóló jegyzőkönyv (HL 2013. L 328., 2. o.; a továbbiakban: 2013. évi jegyzőkönyv) lépett. A 2013/785 határozattal jóváhagyott ezen utóbbi jegyzőkönyv 2014. július 15-én lépett hatályba, amint az az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétett tájékoztatásból (HL 2014. L 228., 1. o.) kitűnik.
- 23 A 2013. évi jegyzőkönyv „Általános elvek” című 1. cikke értelmében ez „[a] jegyzőkönyv, annak melléklete és függelékei szerves részét képezik [a] partnerségi megállapodásnak [...], amely része [a társulási] megállapodásnak”. Egyébiránt az említett jegyzőkönyv „hozzájárul a társulási megállapodás általános célkitűzéseinek megvalósításához”.
- 24 A 2013. évi jegyzőkönyv „Alkalmazási időszak, a halászat időtartama és lehetőségei” című 2. cikke értelmében az Unió valamely tagállamának lobogója alatt közlekedő hajók, ha rendelkeznek a partnerségi megállapodással és az e jegyzőkönyvvel és annak mellékletével összhangban kiállított engedéllyel, négyéves időszakra kisüzemi, tengerfenéki és nyílt tengeri halászati lehetőségekben részesülnek a marokkói halászati övezetekben az említett jegyzőkönyvhöz csatolt táblázatban megállapított részletes szabályok szerint. Ugyanezen jegyzőkönyv 5. cikke értelmében e halászati lehetőségek közös megegyezéssel felülvizsgálhatók.

- 25 A 2013. évi jegyzőkönyvnek „Az európai uniós hajók által a marokkói halászati övezetben végzett halászati tevékenységekre irányadó feltételek” című melléklete tartalmazza a „Halászati övezetek” című III. fejezetet, amely a következőképpen hangzik:

„[A] Marokkó[i Királyság] a jegyzőkönyv alkalmazásának kezdete előtt közli az [...] Unióval alapvonalainak, halászati övezetének és az ezen belül található, halászati tilalom hatálya alá tartozó valamennyi [...] övezetnek a földrajzi koordinátáit [...].

A Marokkó atlanti-óceáni övezetében lévő halászati övezetek jellemzői minden halászati kategória tekintetében a technikai adatlapokon kerültek meghatározásra (2. függelék).”

- 26 E melléklet 2. függeléke 1-től 6-ig számozott hat technikai adatlapot tartalmaz. E technikai adatlapok mindegyike meghatározott halászati kategóriára vonatkozik, és megállapítja a halászat folytatásának feltételeit az adott kategória tekintetében. Az említett egyes adatlapokon szereplő feltételek között szerepel az „[e]ngedélyezett övezet földrajzi határa”.

- 27 Az említett mellékletnek a „Halászati övezetek koordinátái” című 4. függeléke többek között úgy rendelkezik, hogy „[a Marokkói Királyság mezőgazdasági és halászati minisztériumának halászati] főosztály[a] a [2013. évi jegyzőkönyv] hatálybalépés[é]t megelőzően közli a Bizottsággal a marokkói alapvonalak, a marokkói halászati övezet, valamint a hajózási és halászati tilalom alá tartozó területek földrajzi koordinátáit”.

A partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv végrehajtási jogi aktusai

- 28 A 764/2006 rendelet többek között arra irányult – amint az a (3) preambulumbekzdéséből kitűnik –, hogy az eredeti jegyzőkönyv alkalmazási időszakára nézve meghatározza a partnerségi megállapodás szerinti halászati lehetőségek tagállamok közötti elosztásának kulcsát. E rendelet 2. cikke értelmében az ipari célú nyílt tengeri halászat keretében az Egyesült Királyság rendelkezésére álló kvóta 2500 tonna volt.
- 29 Hasonlóképpen, az 1270/2013 rendelet arra irányult, hogy a 2013. évi jegyzőkönyv alkalmazási időszakára nézve meghatározza a partnerségi megállapodás szerinti halászati lehetőségek tagállamok közötti elosztásának módját. E rendelet 1. cikke értelmében az ipari célú nyílt tengeri halászat keretében az Egyesült Királyság rendelkezésére álló kvóta 4525 tonna volt.

Az alapeljárások, a Bíróság előtti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 30 A Western Sahara Campaign UK egy önkéntes szervezet, amelynek célja, hogy támogassa a nyugat-szaharai nép önrendelkezéshez való jogának elismerését.
- 31 A szervezet két keresetet terjesztett a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen’s Bench kollégium [közigazgatási bíróság], Egyesült Királyság) elé. E jogviták közül az első arra a kérdésre vonatkozik, hogy az Egyesült Királyság adó- és vámhatósága jogosult-e elfogadni a Nyugat-Szahara területéről származó termékeknek a társulási megállapodás értelmében vett, marokkói királysági eredetigazolással rendelkező termékként való behozatalát az említett tagállamba. A második jogvita keretében az Egyesült Királyság környezetvédelmi, élelmiszer- és vidékügyi minisztere által kidolgozott halászati politikát vitatják, mivel annak előírása szerint a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre is ki kell terjeszteni a partnerségi megállapodás, a 2013. évi jegyzőkönyv, illetve azon másodlagos uniós jogszabályok végrehajtására irányuló belső jogi intézkedések hatályát, amelyekkel az Unió az említett megállapodás és jegyzőkönyv alapján halászati lehetőségeket osztott ki a tagállamoknak.

- 32 A kérdést előterjesztő bíróság előtt a Western Sahara Campaign UK azt állítja, hogy a társulási megállapodás, a partnerségi megállapodás, a 2013. évi jegyzőkönyv, illetve azon másodlagos jogi aktusok, amelyek az említett megállapodás és jegyzőkönyv alapján halászati lehetőségeket osztanak ki a tagállamoknak, sértik az EUSZ 3. cikk (5) bekezdését, amelynek értelmében a világ többi részéhez fűződő kapcsolataiban az Unió hozzájárul a nemzetközi jog szigorú betartásához, így különösen az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt alapelvek tiszteletben tartásához, amennyiben ezek a különböző nemzetközi megállapodások alkalmazandók Nyugat-Szahara területén és az azzal szomszédos vizeken. E területnek és vizeknek az említett jogszabályok területi hatálya alá vonása ugyanis nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen a nemzetközi joggal, és konkrétan az önrendelkezési joggal, az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 73. cikkével, a tengerjogi egyezmény rendelkezéseivel, valamint az államoknak és a nemzetközi jog más alanyainak azon kötelezettségeivel, hogy hagyják abba e jog feltétlen alkalmazást igénylő szabályának súlyos megsértését, ne ismerjék el az ilyen jogsértés miatt kialakult helyzetet, továbbá ne támogassák a nemzetközi jogot sértő magatartást. Ezenfelül a társulási megállapodás, a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv megkötésére nem a nyugat-szaharai nép nevében vagy a képviselőivel egyeztetve került sor. Végül, nem áll rendelkezésre azzal kapcsolatos bizonyíték, hogy az említett három nemzetközi megállapodás előnyös lenne e nép számára.
- 33 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az alapeljárás alperesei arra hivatkoznak, hogy az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor megállapította, hogy a társulási megállapodáshoz, a partnerségi megállapodáshoz és a 2013. évi jegyzőkönyvhöz hasonló nemzetközi megállapodások megkötése nem ellentétes a nemzetközi joggal.
- 34 Ezen érvekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából négy kérdést terjeszt a Bíróság elé, amelyek közül az első kettő a társulási megállapodás értelmezésére és érvényességére, míg az utolsó kettő a partnerségi megállapodás és az ahhoz kapcsolódó különböző másodlagos jogi aktusok érvényességére vonatkozik.
- 35 Első kérdésével e bíróság a társulási megállapodás értelmezését kérte a Bíróságtól, és arra a kérdésre várt választ, hogy az e megállapodásban szereplő, „Marokkói Királyságra” való hivatkozásokat úgy kell-e értelmezni, hogy azok kizárólag ezen állam szuverén területeire utalnak, és ezért kizárják, hogy a Nyugat-Szahara területéről származó termékeket az említett megállapodás alapján vámmentesen hozzák be az Unióba.
- 36 Második kérdésével, amely azon a feltevésen alapul, hogy a Nyugat-Szaharából származó termékek a társulási megállapodás alapján vámmentesen hozhatók be az Unióba, a kérdést előterjesztő bíróság arra várt választ, hogy e megállapodás érvényes-e az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésére tekintettel.
- 37 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság – a második kérdése mögött állóhoz hasonló feltevés esetén – a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv érvényességével kapcsolatos kérdést intézett a Bírósághoz. E tekintetben lényegében arra várt választ, hogy az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésére tekintettel az Unió mennyiben volt jogosult arra, hogy a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek természeti erőforrásainak kiaknázását megengedő nemzetközi megállapodásokat kössön a Marokkói Királysággal. E bíróság véleménye szerint megállapítható, hogy semmi sem tiltja általános és abszolút jelleggel e nemzetközi megállapodások megkötését, annak ellenére sem, hogy egyrészt a nemzetközi közösség nem ismeri el a Marokkói Királyság Nyugat-Szahara feletti szuverenitását, és másrészt ezen állam elhúzódo megszállás alatt tartja az önkormányzattal nem rendelkező említett területet. Mindazonáltal e megállapodások megkötése azon kettős követelményhez kötött, hogy azok összhangban álljanak Nyugat-Szahara népének akaratával, továbbá e nép számára előnyösek legyenek. A jelen esetben ezért a Bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv mennyiben tartja tiszteletben e kettős követelményt.

- 38 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra várt választ, hogy az alapeljárás felpereséhez hasonló, a belső jog értelmében keresetelési joggal rendelkező személy jogosult lehet-e vitatni a társulási megállapodáshoz, a partnerségi megállapodáshoz és a 2013. évi jegyzőkönyvhöz hasonló nemzetközi megállapodások érvényességét, valamint az ezek megkötéséről és végrehajtásáról szóló aktusok érvényességét azon az alapon, hogy az Unió megsértette a nemzetközi jogot. Ezzel kapcsolatban e bíróság rámutatott arra, hogy amennyiben az alapeljárásbeli jogvitákat kizárólag a belső jog alapján kellene elbírálni, a kereseteket elutasítanák azon az alapon, hogy azok külföldi hatóságok által tanúsított magatartás jogszerűségének vizsgálatát vonják maguk után. Hangsúlyozta továbbá, hogy a Rómából 1943-ban elszállított monetáris arany ügyében 1954. június 15-én hozott ítéletében (CIJ Receuil 1954, 19. o.) a Nemzetközi Bíróság kimondta, hogy az Alapszabálya értelmében tilos olyan megállapítást tennie, amely a Nemzetközi Bíróság előtt nem képviselt – a Nemzetközi Bíróság joghatóságának magát alá nem vető – állam eljárását vitatja vagy jogait sérti. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor hozzátette, hogy az alapeljárásbeli jogviták bizonyos uniós aktusok érvényességével kapcsolatosak, és egy olyan esetben, amely komoly kétséget vet fel a szóban forgó jogi aktusok érvényességét illetően, annak megállapítása, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel, veszélyeztethetné az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésének tényleges érvényesülését.
- 39 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtását követően a Bíróság kimondta, hogy az Unióra kötelező nemzetközi jogi szabályokkal összhangban a társulási megállapodást úgy kell értelmezni, hogy e megállapodás nem alkalmazandó Nyugat-Szahara területére (2016. december 21-i Tanács kontra Front Polisario ítélet, C-104/16 P, EU:C:2016:973).
- 40 Ezen ítélet kihirdetését követően felhívták a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy nyilatkozzon a társulási megállapodás értelmezésével és érvényességével kapcsolatos első két kérdésének fenntartására vagy visszavonására vonatkozó szándékáról. Válaszában e bíróság jelezte, hogy az említett két kérdést visszavontnak kell tekinteni.
- 41 E körülmények között a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen’s Bench kollégium [közigazgatási bíróság]) úgy határozott, hogy fenntartja a következő, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket:
- „1) Érvényes-e a 764/2006 rendelettel, a 2013/785 határozattal és az 1270/2013 rendelettel jóváhagyott és végrehajtott [...] partnerségi megállapodás az [EUSZ 3. cikk] (5) bekezdésében foglalt, a nemzetközi jog releváns elveinek betartására, és az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt alapelvek tiszteletben tartására vonatkozó[, az Unióval szembeni] követelményre, valamint arra tekintettel, hogy [e] megállapodást milyen mértékben kötötték a sahراوي nép javára, az ő nevükben, kívánalmaiknak megfelelően és/vagy elismert képviselőikkel egyeztetve?
- 2) A felperes jogosult-e kifogásolni az uniós aktusok érvényességét azon az alapon, hogy az Európai Unió állítólag megsértette a nemzetközi jogot, figyelembe véve különösen:
- a) azt a tényt, hogy habár a felperes a nemzeti jog alapján indíthat keresetet az uniós aktusok érvényességének megtámadására, az uniós jog alapján nem illeti meg őt semmiféle jog; és/vagy
- b) a [...] monetáris arany ügyében [1954. június 15-i ítélet, CIJ Recueil 1954, 19. o.] szereplő azon elvet, miszerint a Nemzetközi Bíróság nem tehet olyan megállapítást, amely a Nemzetközi Bíróság előtt nem képviselt – a Nemzetközi Bíróság joghatóságának magát alá nem vető – állam eljárását vitatja vagy jogait sérti?”

A Bíróság hatásköréről

- 42 A Tanács szerint a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a nemzetközi megállapodások, így a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv érvényességének előzetes döntéshozatali eljárás keretében történő vizsgálatára. Véleménye szerint a Bíróság kizárólag az ilyen megállapodások megkötésére irányuló uniós aktusok érvényességéről foglalhat állást.
- 43 E tekintetben az EUSZ 19. cikk (3) bekezdése b) pontjának és az EUMSZ 267. cikk első bekezdése b) pontjának előírása szerint a Bíróság hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára az uniós jog értelmezésére és az uniós intézmények jogi aktusainak érvényességére vonatkozó kérdésekben.
- 44 E rendelkezésekből az következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy előzetes döntéshozatal keretében kivétel nélkül döntsön az uniós intézmények által hozott aktusok érvényességéről és értelmezéséről (1989. december 13-i Grimaldi ítélet, C-322/88, EU:C:1989:646, 8. pont; 2017. június 13-i Florescu és társai ítélet, C-258/14, EU:C:2017:448, 30. pont).
- 45 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az Unió által a Szerződések rendelkezései alapján kötött nemzetközi megállapodások az Unió vonatkozásában az uniós intézmények által hozott jogi aktusnak minősülnek (1998. június 16-i Racke ítélet, C-162/96, EU:C:1998:293, 41. pont; 2010. február 25-i Brita ítélet, C-386/08, EU:C:2010:91, 39. pont).
- 46 Ennek alapján az ilyen megállapodások a hatálybalépésüktől kezdve az Unió jogrendszerének szerves részét képezik (lásd ebben az értelemben: 1974. április 30-i Haegeman ítélet, 181/73, EU:C:1974:41, 5. pont; 2017. november 22-i Aebtri ítélet, C-224/16, EU:C:2017:880, 50. pont). Az ilyen megállapodás rendelkezéseinek tehát a Szerződésekkel, valamint az azokból eredő alkotmányos elvekkel teljes mértékben összeegyeztethetőnek kell lenniük (lásd ebben az értelemben: 2008. szeptember 3-i Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-402/05 P és C-415/05 P, EU:C:2008:461, 285. pont; 2017. július 26-i 1/15 [EU-Kanada PNR-megállapodás] vélemény, EU:C:2017:592, 67. pont). Konkrétabban, egyrészt e rendelkezések érdemi tartalmának összeegyeztethetőnek kell lennie az uniós intézmények hatáskörére irányadó szabályokkal, valamint a vonatkozó anyagi jogi szabályokkal. Másrészt a megkötésük részletes szabályainak összhangban kell állniuk az uniós jog alkalmazandó alaki és eljárásjogi szabályaival (lásd ebben az értelemben: 1975. november 11-i 1/75 [OECD-megállapodás – A helyi kiadásokra vonatkozó előírások] vélemény, EU:C:1975:145, 1360. és 1361. pont; 2017. július 26-i 1/15 [EU-Kanada PNR-megállapodás] vélemény, EU:C:2017:592, 69. és 70. pont).
- 47 Egyébiránt az állandó ítélkezési gyakorlattal összhangban az Unió a hatásköreinek gyakorlásakor teljes egészében köteles tiszteletben tartani a nemzetközi jogot, ideértve nemcsak az általános nemzetközi jog és a nemzetközi szokásjog szabályait és elveit, hanem az Unióra kötelező nemzetközi egyezmények rendelkezéseit is (lásd ebben az értelemben: 1992. november 24-i Poulsen és Diva Navigation ítélet, C-286/90, EU:C:1992:453, 9. pont; 2008. szeptember 3-i Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-402/05 P és C-415/05 P, EU:C:2008:461, 291. pont; 2011. december 21-i Air Transport Association of America és társai ítélet, C-366/10, EU:C:2011:864, 101. és 123. pont).
- 48 Ezért a Bíróság mind a megsemmisítés iránti kereset, mind az előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében vizsgálhatja az Unió által kötött nemzetközi megállapodásnak a Szerződésekkel (lásd ebben az értelemben: 1975. november 11-i 1/75 [OECD-megállapodás – A helyi kiadásokra vonatkozó előírások] vélemény, EU:C:1975:145, 1361. pont), valamint az e Szerződésekkel összhangban az Unióra kötelező nemzetközi jogi szabályokkal való összeegyeztethetőségét.
- 49 Mindehhez hozzá kell tenni, hogy az Unió által kötött nemzetközi megállapodások az EUMSZ 216. cikk (2) bekezdésével összhangban nemcsak az uniós intézményekre, hanem az e megállapodásokban részes harmadik államokra is kötelezőek.

- 50 Ezért meg kell állapítani, hogy amennyiben a jelen esethez hasonlóan a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Unió által kötött valamely nemzetközi megállapodás érvényességével kapcsolatos, akkor úgy kell tekinteni, hogy e kérelem tárgya az ilyen nemzetközi megállapodás megkötéséről szóló uniós jogi aktus (lásd analógia útján: 1994. augusztus 9-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-327/91, EU:C:1994:305, 17. pont; 2008. szeptember 3-i Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-402/05 P és C-415/05 P, EU:C:2008:461, 286. és 289. pont).
- 51 Az Uniónak a jelen ítélet 46. és 47. pontjában említett kötelezettségeire tekintettel ugyanakkor az érvényesség Bíróság általi esetleges vizsgálata ebben az összefüggésben arra is kiterjedhet, hogy ez az aktus magának a szóban forgó nemzetközi megállapodásnak a tartalmára tekintettel jogszerű-e (lásd ebben az értelemben: 2008. szeptember 3-i Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-402/05 P és C-415/05 P, EU:C:2008:461, 289. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdéstről

Előzetes észrevételek

- 52 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra kéri a Bíróságot, hogy az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésére tekintettel vizsgálja meg először is a 764/2006 rendelet, majd a 2013/785 határozat, és végül az 1270/2013 rendelet érvényességét.
- 53 Amint az a jelen ítélet 37. pontjából kitűnik, ez a kérdés azon a feltevésen alapul, hogy a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv megengedi a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek erőforrásainak kiaknázását. E feltevés magában foglalja, hogy e vizek az említett megállapodás és jegyzőkönyv területi hatálya alá tartoznak, és így a tagállamok lobogója alatt közlekedő hajók az említett két nemzetközi megállapodás értelmében bejuthatnak e vizekre a szóban forgó erőforrások kiaknázása érdekében.
- 54 Az említett kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság tehát lényegében arra vár választ, hogy az a körülmény, hogy a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv megengedi a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek erőforrásainak kiaknázását, maga után vonja-e a 764/2006 rendelet, a 2013/785 határozat és az 1270/2013 rendelet érvénytelenségét.
- 55 Márpedig az érvényesség felülvizsgálatára irányuló e kérdésnek csak akkor van létjogosultsága, ha helytálló az annak alapjául szolgáló feltevés.
- 56 Következésképpen mindenekelőtt meg kell vizsgálni, hogy a Nyugat-Szaharával szomszédos vizek a partnerségi megállapodás, illetve a 2013. évi jegyzőkönyv hatálya alá tartoznak-e. E vizsgálat magában foglalja az említett két nemzetközi megállapodás területi hatályát megállapító rendelkezések megvizsgálását.

A partnerségi megállapodás területi hatályáról

- 57 A partnerségi megállapodás három, a területi hatályát megállapító rendelkezést tartalmaz. Először is e megállapodás 11. cikke kifejti, hogy e megállapodás a Marokkói Királyságot illetően „Marokkó területén, a joghatósága alá tartozó vizeken” alkalmazandó. Ezt követően, ami konkrétan a halászati tevékenységeket illeti, az említett megállapodás 5. cikkének előírása szerint a tagállamok lobogója alatt

közlekedő hajók számára a „[Marokkói Királyság] halászati övezeteiben engedélyezi[k] halászati tevékenységek folytatását”. Végül a megállapodás 2. cikkének a) pontja kifejti, hogy a „marokkói halászati övezet” fogalma „a Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizek[re]” utal.

- 58 E rendelkezések értelmezésekor figyelembe kell venni a nemzetközi szokásjog szabályait, amelyek a szerződések jogáról szóló – az Unió intézményeire kötelező és az Unió jogrendjének részét képező – bécsi egyezmény 31. cikkének rendelkezéseiben tükröződnek (lásd ebben az értelemben: 2010. február 25-i Brita ítélet, C-386/08, EU:C:2010:91, 40–43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), továbbá az Unióra kötelező tengerjogi egyezményt, amelyre a partnerségi megállapodás második preambulumbekendése és e megállapodás 5. cikkének (4) bekezdése kifejezetten utal.
- 59 E tekintetben rá kell mutatni először is arra, hogy a partnerségi megállapodás első preambulumbekendéséből kiolvasható, hogy e bekezdés az Unió és a Marokkói Királyság azon közös óhajának megnyilvánulása, hogy fokozzák a különösen a társulási megállapodás keretében létrejött szoros együttműködési kapcsolatokat. Ennek alapján a partnerségi megállapodás a társulási megállapodás részét képező egyezménycsoporthoz tartozik.
- 60 Ezen egyezménycsoport rendszerét egyértelműen kiemeli a 2013. évi jegyzőkönyv, amelyet a szerződések jogáról szóló bécsi egyezmény 31. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében – a partnerségi megállapodásban részes két fél által kötött későbbi megállapodásként – figyelembe kell venni a partnerségi megállapodás értelmezésekor. A 2013. évi jegyzőkönyv 1. cikke ugyanis úgy rendelkezik, hogy mind e jegyzőkönyv, mind a partnerségi megállapodás a társulási megállapodás részét képezik, és hozzájárulnak a célkitűzései megvalósításához.
- 61 Ezen egyezménycsoport meglétére tekintettel a partnerségi megállapodás 11. cikkében szereplő „Marokkó területe” fogalmat ugyanúgy kell értelmezni, mint a társulási megállapodás 94. cikkében szereplő a „Marokkói Királyság területe” fogalmat.
- 62 Márpedig a Bíróság korábban rámutatott arra, hogy ez utóbbi fogalom alatt azon földrajzi terület értendő, amelyen a Marokkói Királyság a nemzetközi jog által a szuverén jogalanyok számára elismert jogkörök teljességét gyakorolja, kizárva minden más területet, így Nyugat-Szaharát (2016. december 21-i Tanács kontra Front Polisario ítélet, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 95. és 132. pont).
- 63 Nyugat-Szahara területének a társulási megállapodás hatálya alá vonása ugyanis sértene az Unió és a Marokkói Királyság közötti kapcsolatokra alkalmazandó bizonyos általános nemzetközi jogi szabályokat, így az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 1. cikkében felhívott önrendelkezés elvét, továbbá a szerződések relatív hatályának elvét, amelynek a szerződések jogáról szóló bécsi egyezmény 34. cikke különös kifejeződése (2016. december 21-i Tanács kontra Front Polisario ítélet, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 88–93., 100., 103–107. és 123. pont).
- 64 E körülmények között Nyugat-Szahara területe nem tartozik a partnerségi megállapodás 11. cikke értelmében vett „Marokkó területe” fogalom alá.
- 65 Másodszor, a partnerségi megállapodás nemcsak a Marokkói Királyság területére, hanem a jelen ítélet 57. pontjában foglaltak szerint az ezen állam „felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizekre” is alkalmazandó. Maga a társulási megállapodás nem használja ezt a kifejezést.
- 66 Márpedig az említett kifejezés értelmezésekor figyelembe kell venni a tengerjogi egyezményt, amint arra a jelen ítélet 58. pontja rámutat.

- 67 E tekintetben az említett egyezmény 2. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a parti állam szuverenitása a szárazföldi területén és belvizein túl kiterjed a „parti tengerként” megjelölt szomszédos tengersávrá. Ezen egyezmény 55. és 56. cikke értelmében továbbá a parti állam meghatározott jogokat magában foglaló joghatóságot gyakorol a parti tengeren túl lévő és azzal szomszédos területen, az úgynevezett „kizárólagos gazdasági övezetben”.
- 68 Mindebből az következik, hogy azok a vizek, amelyeken a parti állam a tengerjogi egyezmény értelmében szuverenitást vagy joghatóságot gyakorolhat, kizárólag a területével szomszédos, a parti tengerének vagy a kizárólagos gazdasági övezetének részét alkotó vizekre korlátozódik.
- 69 Következésképpen, és a jelen ítélet 62–64. pontjában felhívottak szerint tekintettel arra, hogy Nyugat-Szahara területe nem képezi a Marokkói Királyság területének részét, a Nyugat-Szaharával szomszédos vizek nem tartoznak a partnerségi megállapodás 2. cikkének a) pontjában szereplő marokkói halászati övezethez.
- 70 Harmadszor és utolsósorban, a szerződések jogáról szóló bécsi egyezmény 31. cikkének (4) bekezdéséből kétségtelenül kitűnik, hogy a szerződésben részes felek a szerződésben szereplő valamely kifejezésnek különös értelmet tulajdoníthatnak.
- 71 Ugyanakkor a partnerségi megállapodás 2. cikkének a) pontjában alkalmazott, a „Marokkó Királyság felségterülete [...] alá tartozó vizek” kifejezést illetően rá kell mutatni arra, hogy a jelen ítélet 63. pontjában szereplő, az Unió által tiszteletben tartandó és a jelen esetben értelemszerűen alkalmazandó nemzetközi jogi szabályokkal ellentétes lenne, ha ezen az alapon a Nyugat-Szahara partjával közvetlenül szomszédos vizekre is kiterjesztenék e megállapodás hatályát. Következésképpen az Unió nem támogathatja érvényes módon a Marokkói Királyság azon szándékát, hogy ily módon az említett megállapodás hatálya alá vonja a szóban forgó vizeket.
- 72 Ami az e rendelkezésben szereplő, a „Marokkói Királyság [...] joghatósága alá tartozó vizek” kifejezést illeti, a Tanács és a Bizottság – egyéb eshetőségek mellett – elképzelhetőnek tartotta, hogy a Marokkói Királyságot Nyugat-Szahara területének „*de facto* adminisztratív hatalmának” vagy az e területet megszálló hatalomnak tekintés, és e minősítés a partnerségi megállapodás hatályának meghatározásakor is relevánsnak bizonyulhat. E tekintetben ugyanakkor – anélkül, hogy vizsgálni kellene, hogy összeegyeztethető-e az Unióra kötelező nemzetközi jogi szabályokkal a partnerségi megállapodásban részes felek esetleges azon közös szándéka, hogy e kifejezésnek e körülmények figyelembevételére érdekében különleges értelmet tulajdonítsanak – elegendő megjegyezni, hogy a jelen esetben semmiképpen sem állapítható meg ilyen közös szándék, mivel a Marokkói Királyság kategorikusan kizárta, hogy Nyugat-Szahara területét megszálló hatalomnak vagy e terület adminisztratív hatalmának tekintés.
- 73 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek nem tartoznak a partnerségi megállapodás 2. cikkének a) pontjában szereplő, a „Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizek” kifejezés hatálya alá.

A 2013. évi jegyzőkönyv területi hatályáról

- 74 Ami a 2013. évi jegyzőkönyvet illeti, először is a jelen ítélet 21. és 22. pontjában kifejtetteknek megfelelően emlékeztetni kell arra, hogy e jegyzőkönyv több, egymást követő jegyzőkönyv sorába illeszkedik, amelyek mindegyike arra irányul, hogy meghatározott időszakra megállapítsa a tagállamok lobogója alatt közlekedő hajóknak a partnerségi megállapodás 5. cikke szerinti halászati lehetőségeit.
- 75 A partnerségi megállapodástól eltérően a 2013. évi jegyzőkönyv nem tartalmaz a jegyzőkönyv területi hatályát megállapító különleges rendelkezést.

- 76 Mindazonáltal e jegyzőkönyv különböző rendelkezései a „marokkói halászati övezet” kifejezést alkalmazzák.
- 77 Márpedig e kifejezés megegyezik a partnerségi megállapodás 2. cikkének a) pontjában alkalmazott kifejezéssel, amely utóbbi rendelkezés szerint egyrészt e kifejezés a „Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizekként” értendő, másrészt pedig e fogalommeghatározás nemcsak e megállapodásra, hanem az azt kísérő jegyzőkönyvre és e jegyzőkönyv mellékletére is alkalmazandó. Ezenfelül a partnerségi megállapodás 16. cikkéből és a 2013. évi jegyzőkönyv 1. cikkéből az következik, hogy e jegyzőkönyv, annak melléklete és függelékei az említett megállapodás szerves részét képezi.
- 78 Ebből az következik, hogy a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv által egyaránt alkalmazott „marokkói halászati övezet” kifejezés – amely a jegyzőkönyv tekintetében annak területi hatályát határozza meg – úgy értendő, hogy az a Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizekre utal.
- 79 Következésképpen, és összhangban a jelen ítélet 73. pontjában szereplő értelmezéssel, úgy kell tekinteni, hogy az említett jegyzőkönyv értelmében vett „marokkói halászati övezet” nem foglalja magában a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket.
- 80 Másodszer, meg kell állapítani, hogy egyrészt a 2013. évi jegyzőkönyv melléklete a „Halászati övezetek” című III. fejezetében előírja, hogy „[a] Marokkó[i Királyság] a jegyzőkönyv alkalmazásának kezdete előtt közli az [...] Unióval alapvonalainak [és] halászati övezetének [...] földrajzi koordinátáit”. Másrészt e mellékletnek a „Halászati övezetek koordinátái” című 4. függeléke ugyanebben az összefüggésben kifejti, hogy „[a Marokkói Királyság mezőgazdasági és halászati minisztériumának halászati] főosztály[a] az [említett jegyzőkönyv] hatálybalépés[é]t megelőzően közli a Bizottsággal a marokkói alapvonalak [és] a marokkói halászati övezet [...] földrajzi koordinátáit”.
- 81 E tekintetben a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy az előző pontban hivatkozott rendelkezésekben említett földrajzi koordináták közlésére csak 2014. július 16-án került sor. Mivel a 2013. évi jegyzőkönyv 2014. július 15-én hatályba lépett, e földrajzi koordináták nem képezik e jegyzőkönyv felek által elfogadott szövegének részét.
- 82 Mindenesetre a jelen ítélet 79. pontjában szereplő értelmezésre és az annak alapjául szolgáló indokokra tekintettel rá kell mutatni arra, hogy még ha a 2013. évi jegyzőkönyv hatálybalépése előtt közölték is volna az említett földrajzi koordinátákat, azok semmiképpen sem kérdőjelezhetnék volna meg az említett pontban szereplő, „marokkói halászati övezet” kifejezés értelmezését, és nem eredményezhetnék volna e jegyzőkönyv hatályának oly módon való kiterjesztését, hogy az a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket is magában foglalja.
- 83 A fenti megfontolások összességéből tehát az következik, hogy a partnerségi megállapodást és a 2013. évi jegyzőkönyvet az Unióra kötelező, az Unió és a Marokkói Királyság közötti kapcsolatokra alkalmazandó nemzetközi jogi szabályokkal összhangban úgy kell értelmezni, hogy a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek nem tartoznak e megállapodás és e jegyzőkönyv területi hatálya alá.
- 84 Következésképpen az e megállapítással ellentétes feltevés – amely a jelen ítélet 53. és 54. pontjában foglaltak szerint a kérdést előterjesztő bíróságnak a 764/2006 rendelet, a 2013/785 határozat és az 1270/2013 rendelet érvényességével kapcsolatos kérdései alapjául szolgál – nem bizonyul helytállónak.
- 85 E körülmények között az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy mivel sem a partnerségi megállapodás, sem a 2013. évi jegyzőkönyv nem alkalmazandó a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre, e kérdés vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan információt sem, amely érintené a 764/2006 rendelet, a 2013/785 határozat és az 1270/2013 rendelet érvényességét az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésére tekintettel.

A második kérdéstről

- 86 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az alapeljárás felpereséhez hasonló, a nemzeti jog alapján kereshetőségi joggal rendelkező jogalany jogosult-e vitatni a partnerségi megállapodás és a 2013. évi jegyzőkönyv megkötéséről és végrehajtásáról szóló aktusok érvényességét azon az alapon, hogy az Unió megsértette a nemzetközi jogot.
- 87 Az első kérdésre adott válasza tekintettel e második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 88 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Mivel sem az Európai Közösség és Marokkói Királyság között létrejött halászati partnerségi megállapodás, sem az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti halászati partnerségi megállapodással előírt halászati lehetőségek és pénzügyi hozzájárulás megállapításáról szóló, az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti jegyzőkönyv nem alkalmazandó a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan információt sem, amely érintené az említett megállapodás megkötéséről szóló, 2006. május 22-i 764/2006/EK tanácsi rendelet, az említett jegyzőkönyv megkötéséről szóló, 2013. december 16-i 2013/785/EU tanácsi határozat és az említett jegyzőkönyv szerinti halászati lehetőségek elosztásáról szóló, 2013. november 15-i 1270/2013/EU tanácsi rendelet érvényességét az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésére tekintettel.

Aláírások